

Právní regulace mezinárodního obchodu s ohroženými druhy

Abstrakt

Mezinárodní obchod s produkty živé přírody probíhá již po staletí, avšak v posledních desetiletích je v důsledku globalizace a technického pokroku natolik rozsáhlý, že představuje jeden z nejvýznamnějších zdrojů ohrožení biologické rozmanitosti. S nelegálním mezinárodním obchodem je spojena i celá řada dalších druhů kriminalit a svým rozsahem je srovnatelný s obchodem s drogami či se zbraněmi, jeho kvalitní a efektivní právní regulace je tedy naprosto nezbytná.

Cílem této práce je podat komplexní přehled stávající právní úpravy a zároveň analyzovat její efektivitu v praxi. Jelikož mezinárodní obchod s ohroženými druhy představuje celosvětový problém, je nezbytná úprava zejména na mezinárodní úrovni. Tuto roli zastává Washingtonská úmluva CITES, která byla přijata v roce 1973 a od té doby poskytuje nejúčinnější právní nástroje boje proti nelegálnímu obchodování s ohroženými druhy. V této práci je popsána zejména úloha dokladů CITES, jež jsou nezbytné při jakémkoli přeshraničním přesunu exemplářů druhů zařazených do příloh této úmluvy. Významným činitelem v oblasti regulace mezinárodního obchodu je také Evropská unie, jejíž právní akty zajišťují jednotné provádění požadavků CITES svými členskými státy a zároveň zavádějí v některých případech i požadavky přísnější. A konečně je třeba úmluvu CITES provádět i na vnitrostátní úrovni každé smluvní strany, což Česká republika splňuje zejména prostřednictvím zákona č. 100/2004 Sb. V rámci této práce je popsána právní úprava na všech těchto úrovních, jsou zmíněny nejvýznamnější právní předpisy, nejdůležitější právní nástroje, institucionální zajištění fungování celého systému i způsoby prosazování nastavené právní regulace.

V závěru práce jsou shrnuta pozitiva i negativa právní úpravy a zvážena možná řešení problematických jevů. Vyzdvižen je zejména význam úmluvy CITES, která díky svému globálnímu dosahu zajišťuje regulaci mezinárodního obchodu na celosvětové úrovni. Oceněn je i přístup Evropské unie, která představuje v provádění CITES modelový příklad pro ostatní smluvní strany a samostatně nastavuje vyšší standard ochrany ohrožených druhů. Opomenuty nejsou ani výhody vnitrostátní právní úpravy, která provádí mezinárodní i unijní požadavky a zároveň vytváří některé vlastní přísnější podmínky.

Naopak za hlavní problémy práce určuje nemožnost efektivního prosazování dodržování právní regulace na mezinárodní úrovni a nedostatečné provádění požadavků CITES některými

smluvními stranami. Mezi další nevýhody pak práce řadí zejména složitost a nepřehlednost právní úpravy, které jsou však dány komplikovaností dané problematiky a propojením mezinárodního, unijního a vnitrostátního práva.

Klíčová slova: mezinárodní obchod, exemplář, CITES